Vasile Bănescu

Cerul deasupra dezordinii noastre

O lectură creștină a cetății

POLIROM
2026

Cuprins

Notă asupra ediției 7

Memoria totalitarismului 9
Democrație, populism, „suveranism" 23
Propagandă, dezinformare și spațiu mediatic 87
Rusia, războiul (cognitiv), Europa și europenismul 103
Biserica, Ortodoxia, ortodoxismul și patologiile credinței 121
Credința, Evanghelia, Sensul 187
Morala, atenția și viața interioară 259
Educație, cultură și limbă 301
Portrete și evocări 335

Indice de nume 347

Memoria totalitarismului

Proclamația de la Timișoara

Proclamația de la Timişoara este cel mai explicit document public inspirat de imperativul clarității morale în societatea românească de după 1989.

Un document ivit din îngrijorarea provocată de umbra neagră a neocomunismului şi de curata grijă față de apărarea, promovarea şi conservarea spiritului şi speranței ce i-au animat pe cei mai buni şi curajoşi dintre noi în decembrie 1989.

Un document de însemnătatea unei adevărate Constituții morale lansate curând după Revoluția capturată chiar de cei vizați de ea (odioasele lichele ale totalitarismului comunist).

O revoluție făcută de o minoritate absolută la nivelul unei societăți încremenite în frică şi resemnare.

O revoluție care nu şi-a ucis adversarii. Cum ar fi putut-o face oameni înarmați doar cu bun-simț, curaj, credință în Adevăr şi în adevărul care trebuia, de multe decenii, rostit şi rostuit în România captivă minciunii totalitare?

În ciuda ignorării oficiale, dar şi larg naționale, Proclamația ne-a dăruit o întrebare moştenire şi un splendid exercițiu de imaginație: „Cum ar fi fost dacă…?". Prin lentila acestei întrebări putem vedea încă ceea ce era şi e mai bun în noi şi în cei solidari cu imperativul clarității morale atât de intens binefăcătoare.

Fondată pe adevărul mărturisit de supraviețuitorii Revoluției din Timişoara, Proclamația, ca adevărul însuşi care e „ne-uitare", nu trebuie uitată.

Adevărul mărturisit, care ne face liberi pe fiecare, este și calea etică pe care ar trebui să mergem mai departe în timp ce conversăm cu vocile celor ce au murit în decembrie 1989 nu pentru pâine și circ, ci pentru libertatea și demnitatea persoanei umane. Etica ne-uitării.

Claritatea morală care i-a definit pe autorii Proclamației de la Timișoara, text perfect structurat de o profetică clarviziune care ne vorbește răspicat despre „casa Europei", este virtutea care, după decenii de negură ideologică, ar fi trebuit să conteze decisiv în România, dacă demnitatea, curajul și bunul-simț ar fi învins lașitatea, lichelismul și nesimțirea, încă mai prospere astăzi.

Această virtute a discernământului moral e însă contestată și azi de josnice fărădelegi ale întunericului ajunse târâș pe varii trepte ale instituțiilor-cheie din România.

În cazul lor, al târâtoarelor, nu al celor ce au murit ca martori ai adevărului (martiri), e vorba de cei mai răi și sluți dintre noi, inși care „duhnesc a Securitate" și care sabotează și azi drumul european al României, mimând jalnic conservatorismul, patriotismul, credința și, doar pentru o clipă, chiar civilitatea sub a cărei pojghiță subțire curge râul mâlos al golăniei cățărătoare.

Ignorarea Proclamației a fost o simbolică crimă care încă se răzbună prin ceea ce vedem și suportăm: confuzie valorică și orbire morală, corupție structurală, degradare educațională și socială. Impostură colosală și trădare de țară.

Salvarea noastră națională, adică angajarea și menținerea pe calea europeană, dorită de eroii din decembrie 1989, de elitele morale și intelectuale ale României, va fi mereu patronată de spiritul curat și onest al Proclamației de la Timișoara.

Situarea publică în siajul și în spiritul moștenirii lăsate nouă de cei ce în decembrie 1989 au ales, cu un curaj moral care ne va smeri mereu, exact ceea ce noi considerăm azi subînțeles, dar ei au plătit cu viața, ține de un reflex moral fidel libertății, opus oricărei forme de totalitarism.

A le mulțumi celor care de decenii păstrează nestinsă candela neuitării și neresemnării, care dăruiesc încă neobosiți mărturia lor personală despre jertfa martirilor timișoreni și despre necesara jertfire în apărare zilnică a democrației, este o imensă onoare și bucurie.

Cartea neagră a comunismului

16 decembrie 1989 (declicul Revoluției anticomuniste începute la Timișoara) – 16 decembrie 2024 (amnezie socială, ignoranță populară, abulie morală, derivă națională antioccidentală)

Decenii de compromisuri morale și de incubație a „suveranismului" postceaușist cu chipul actual al celor vizați de lucidul „Apel către lichele"[1].

Cartea neagră a comunismului. Crime, teroare, represiune[2] este una pe care, în România, o vor citi din păcate prea puțini. Infim de puțini.

Din varii motive:

- incapacitatea cognitivă de a străbate un text mai lung decât un mesaj online sau un text publicitar (Cartea… are peste 900 de pagini. Ceva înfricoșător);
- analfabetismul (ne)funcțional, generalizat, care se uită stupefiat la poarta nouă de pătrundere într-o carte, întrucât nu

---

1. Gabriel Liiceanu, „Apel către lichele", text publicat inițial în revista *22*, în decembrie 1990, apoi în volumul omonim, Editura Humanitas, București, 1992.
2. Stéphane Courtois, Nicolas Werth, Jean-Louis Panné, Andrzej Paczkowski, Karel Bartošek, Jean-Louis Margolin, *Cartea neagră a comunismului. Crime, teroare, represiune* (*Le Livre noir du communisme*, Robert Laffont, Paris, 1997); versiunea românească, cu o addenda despre represiunea comunistă din România coordonată de Romulus Rusan, Editura Humanitas, București, 1998; ediție revizuită științific și adăugită de Dorin Dobrincu și Armand Goșu, Editura Spandugino, București, 2024.

înțelege frazele care compun un text și mai ales rostul de a citi;
- absența deplină și pe scară largă a interesului pentru o asemenea temă nepercepută ca necesară în cadrul educațional, social și politic. Chiar dacă ea este/redevine una de viață și de moarte societală. Populismul suveranist rânjește deja satisfăcut cu un ochi la Moscova și cu altul la masa electorală care încă mai crede că de acolo poate veni „lumina";
- neglijarea sistematica a necesității de a-l familiariza pe omul majoritar cu oroarea față de totalitarismul de orice fel.

Reafirmarea oficială a prezenței în programa școlară a „Istoriei Revoluției din 1989 și a schimbării de regim din România" este o diluată picătură de informație ruptă de context într-un ocean de ignoranță și nepăsare.

Istoria Revolutiei din 1989 rămâne o minusculă fărâmă din istoria totalitarismului comunist criminal, terorist și represiv. Câteva lecții despre revoluție nu pot deschide mintea nimănui spre înțelegerea demonicului ideologic care stă la baza totalitarismelor secolului XX. Unul care ar putea fi înțeles pe parcursul unui ciclu de învățământ liceal.

Pentru a imuniza spiritul cuiva la orice formă de totalitarism (comunist, nazist sau de altă natură) este necesară familiarizarea sa cu oroarea ideologică mascată inițial în (ultra)naționalism, populism și suveranism – stimulatoare ale mândriei de a fi, spre pildă, român (gigantic merit personal sabotat de străini și nedrept subestimat care, de aceea, trebuie reafirmat) – stimulente ideologice care conduc la șovinism, xenofobie și, în cazul nostru, la filetism ortodoxist care macină, precum o tumoră, Biserica din interior, smintindu-i și pe cei din exterior.

Istoria națională și universală, scandalos periferizată în școala românească, confirmă clarisim procesul de satanizare

ideologică derulat în societățile capturate de comunism și fascism în secolul trecut.

Confirmarea Istoriei, lecțiile trecutului, sunt profund sanificatoare, desigur, cu condiția ca ele să ajungă cât mai devreme la mințile celor ce sunt pe cale să și le piardă.

P.S.

Reeditarea *Cărții negre a comunismului* de către editura Spandugino este, contextual, și un act memorial față de cei 1.116 oameni uciși și 4.089 de oameni răniți de gloanțele totalitarismului care le-au străpuns, în decembrie 1989, hainele, carnea, oasele, creierii împrăștiați pe trotuar. Oameni uciși sau răniți și azi prin nepăsarea generalizată alimentată de populiști față de sensul luptei acestor veritabili eroi și prin ignorarea rațiunii înalte a curajului lor de a înfrunta cu mâinile goale și sufletele pline demonii comunismului.

Reeditarea Cărții… este nu doar un act editorial necesar, ci și parte a unui demers moral menit să ne adune solidar cu fața spre un trecut care trebuie exorcizat și niciodată uitat, respectiv, să ne întoarcă privirea minții spre un viitor imun la cântecele sirenelor populismului șerpesc și latent totalitar, care perorează cu aer justițiar despre un suspect „mai bine", oferit în urma parierii electorale nebunești pe Nimicul promis viclean.

Răul, ca absență radicală a Binelui, nu poate oferi decât Nimicul. Calea spre bine nu e niciodată o scurtătură și nu e obscură.

E situată în lumină, dincolo de minciună, violență și ură.

O carte care trezește și clarifică moral

Cartea domnului profesor Vladimir Tismăneanu, ilustru politolog și unul dintre acei rarisimi gânditori care chiar „au

înțeles", are un fericit titlu care comprimă în sine esența conținutului ei: *Aventura ideilor. Cum ne putem elibera din mrejele ideologiilor totalitare*[1].

Un titlu reconfortant. Există totuși o cale de ieșire din iadul ideologic al totalitarismului. Vechi și nou.

Dincolo de sensul genuin al aventurii, al călătoriei fascinante, inclusiv în lumea cărților fundamentale și a ideilor care compun peisajul luxuriant al culturii, există și registrul sordid al aventurii sinucigașe spre care ne împing întunecații, sângeroșii profeți ai utopiilor ce sfârșesc inevitabil în totalitarism. Adică în crimă justificată de parcurgerea drumului spre un „viitor de aur" mereu promis, niciodată atins.

Totalitarismul e întruparea și manifestarea răului absolut în Istorie, pentru că neputând modifica realitatea, o neagă pur și simplu, înlocuiește fără scrupule adevărul cu minciuna, dialogul rațional cu ordinul scrâșnit, pe Dumnezeu Însuși (declarat oficial mort și îngropat în mit) cu Partidul posesor al „adevărului" convenabil, confecționat ideologic, pe omul-persoană cu masa decerebrată prin propagandă și cu „omul nou", masificat, mancurtizat. Ajuns frecvent un număr pe o listă, de obicei neagră.

În totalitarism, nu omul, nu persoana, ci „statul a devenit valoarea supremă și absolută în cadrul unei doctrine escatologice a revoluției" perpetue care mărșăluiește „tot înainte, până ce totul țăndări va fi".

Comunismul, ca și fascismul, ca „religii" politice cu pretenții soteriologice, se revendică de la o „evanghelie a întunericului", de la o vestire prin megafon a unui viitor utopic spre care milioane de oameni captivi sunt târâți împotriva voinței lor aproape îngenuncheate.

---

1. Vladimir Tismăneanu, *Aventura ideilor. Cum ne putem elibera din mrejele ideologiilor totalitare*, selecția textelor și prefață de Monica Got, Editura Humanitas, București, 2024.